

รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2

ผู้วิจัย

นางปิยะรัตน์ ศรีสวัสดิ์

รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

รายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ 2

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (ศูนย์สงขลา)

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาในการให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ครูพี่เลี้ยง ที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณบิดามารดาและบุคลากรภายในครอบครัวของผู้วิจัยที่ช่วยเหลือ และเพื่อนครูที่เป็นกำลังใจให้เสมอมาจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วง

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้มีความรักความอบอุ่นและให้ทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

นางปิยะรัตน์ ศรีสวัสดิ์

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2
ชื่อผู้วิจัย	นางปิยะรัตน์ ศรีสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.นกุล โสทธิพันธุ์
ปีที่ทำวิจัย	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า ตำบลชุมพล อำเภอสีทิงพระ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างและจินตนาการ 2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 จำนวน 21 คน มีพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้นเป็นลำดับ หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 โดยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาขบวนการคิดของตนเองได้ดี สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ว่าตนเองสร้างสรรค์ศิลปะอะไร กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของงานวิจัย

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความถนัดของสมองซีกขวาของมนุษย์ในเรื่องของความรู้สึกสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งสมองซีกซ้ายจะถนัดในเรื่องเหตุผล (พิระพงษ์ กุลพิศาล . 2536 : 7) สมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับด้านภาษา ตัวเลข การวิเคราะห์ ความคิดในเชิงตรรกวิทยา สมองซีกขวาทำหน้าที่เกี่ยวกับด้านความคิดที่เป็นรูปร่าง ส่วนรวมที่เรียกว่า “เกสตอลท์” ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ (ประมวล คิตคินสัน 2527 : 107) ความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคนตั้งแต่แรกเกิดและสามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นมาได้ (Anclerson and othere. 1970 : 90) ตามทฤษฎีพัฒนาการของ อิริคสัน (Erikson) วัย 3-6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรีจะทำให้เด็กพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในทางตรงข้ามตัวพวกเขาจะถูกจำกัด ควบคุมการคิดและกระทำเด็กจะรู้สึกอายและไม่กล้าที่จะคิดทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีผลเสียต่อพัฒนาการในขั้นต่อไป (เพ็ญจิต วิจารณ์สุวรรณ์. 2531 :3 อ้างอิงมาจาก Richard and Norman. 1977:199-202)

การสอนศิลปะตามแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมและการแสดงออกทางความคิดและความคิดจินตนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ครูจำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กทุกคนแสดงออกอย่างเสรีมีโอกาสค้นคว้ากับวัสดุนานาชาติอย่างกว้างขวางมากที่สุด โดยไม่มีการใช้อำนาจใด ๆ บังคับมิฉะนั้นแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมไม่เกิดขึ้น (เลิศ อานันทนะ 2523 : 44)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวครูผู้สอนจึงได้จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนและการประเมินให้สอดคล้องการประเมินของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาและทฤษฎีของนักจิตวิทยาทางการศึกษา การประเมินโดยสังเกต เปรียบเทียบผลงานชิ้นเก่ากับชิ้นใหม่ว่าพัฒนาอย่างไรและมีการประเมินอย่างต่อเนื่องบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เน้นการประเมินตามสภาพโดยการเก็บสะสมผลงานของเด็กเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การพัฒนาการวาดภาพความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 อายุ 4 – 5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 21 คน
2. ด้านตัวแปร

ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ วิจัยเชิงทดลอง

ตัวแปรอิสระ

การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กอนุบาล 2

ตัวแปรตาม

1. พัฒนาการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา
2. พัฒนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
3. การวิจัยนี้ดำเนินการในกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ตามแผนการจัดกิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ที่มีอายุ 4– 5 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า ตำบลชุมพล อำเภอสีทอง จังหวัดสงขลา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง การฝึกรู้จักการทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะและนำไปสู่การเรียนรู้ การเขียนอย่างสร้างสรรค์ต่อไป กิจกรรมสร้างสรรค์ได้แก่ การวาดภาพ การพิมพ์ การฉีกปะ การตัดปะ การปั้น และการประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทางจนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่

จินตนาการ หมายถึง การคิดสร้างภาพในจิตใจหรือพลังของจิตที่สร้างภาพขึ้นใหม่ภายในใจให้น่าพอใจกว่า สวยกว่า เป็นระเบียบกว่าหรือร้ายกาจกว่าสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
2. ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และถ่ายทอดจินตนาการ
3. ผู้เรียนพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา
4. ผู้เรียนสามารถพัฒนาทางด้านภาษาในการฟัง-พูดถ่ายทอดเรื่องราวที่แสดงออกมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. เพื่อให้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงาม เกิดความเพลิดเพลิน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 1.4 ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
2. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
 - 2.1 ลำดับขั้นของการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
 - 2.2 การประเมินการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

จากการศึกษาการใช้คำเรียกกิจกรรมศิลปะพบว่า มีการใช้คำที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น ศิลปะ ศิลปศึกษา และศิลปะสร้างสรรค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้คำว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ถึงแม้จะมีผู้ใช้คำศัพท์แตกต่างกันไป แต่ให้ความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

เลิศ อานันท์นะ (2555: 44) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การนำกิจกรรมทางศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีจุดหมายเพื่อเตรียมตัวเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกรในอนาคตแต่ประการใด

วริณ ตั้งเจริญ (2555: 60) กล่าวว่า ศิลปะเด็ก คือ ศิลปะที่เด็กแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยที่การแสดงออกนั้นจะแสดงออก ด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผ่านวัสดุที่เหมาะสมและปรากฏเป็นผลงานศิลปะที่รับรู้ได้ด้วย ประสาทตา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546ก: 13) ได้ให้ความหมาย ของ กิจกรรมศิลปะไว้ว่า กิจกรรมศิลปะ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การวาด การระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ การตัด ฉีก ปะ และประดิษฐ์เศษวัสดุ ที่ มุ่งพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ การรับรู้เกี่ยวกับความงาม และส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนได้ แสดงออกตามความรู้สึก และความสามารถของตน

สรุปกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ โดยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระเพื่อมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ แต่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมให้เด็กเป็นจิตรกรในอนาคต

1.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างมากต่อเด็กปฐมวัย ดังที่ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

เลิศ อานันท์นะ (2535: 44) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีบทบาท สำคัญในการท ทำให้เด็กมีความสุข จิตใจร่าเริง เบิกบาน รู้สึกว่าตนเองมีค่า ชีวิตมีความหมาย ก่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีจิตสำนึกในคุณค่าความงามของศิลปะธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อความเข้าใจของเด็ก เด็กทุกคนสามารถ แสดงออกทางศิลปะได้ตามระดับความสามารถของแต่ละคน เนื่องจากธรรมชาติของกิจกรรมศิลปะมี หลายรูปแบบ ตลอดจนสามารถเลือกระดับกิจกรรมตั้งแต่ระดับง่ายไปจนถึง ระดับยาก เพื่อ ตอบสนองกับระดับความสามารถของเด็ก ที่มีความแตกต่างกันเป็นอย่างดี

นิตยา ประพฤติกิจ (2546: 100) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างมากต่อเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยตนเอง
2. ช่วยให้เด็กซาบซึ้งในความงามที่อยู่รอบตัว
3. ช่วยในการระบายอารมณ์ของเด็ก
4. ช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อมือของเด็ก
5. ช่วยให้เด็กปรับตัว ทำงานร่วมกัน
6. ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต จำ และคิด

อินทรีมพรพรย และคณะ (2559: 268) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ ศิลปะว่าทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการท ากิจกรรมด้านศิลปะ ได้แก่

1. การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ ให้เด็กรู้จักแบ่งแยกเวลา เล่นกับเวลาทำงานได้ อย่างเหมาะสม รู้จักการรอโอกาสเมื่อต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกับผู้อื่น
 2. การเป็นผู้ที่กล้าพูด กล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนคิด
 3. การเป็นผู้รู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวแล้วนำไปใช้ในกิจกรรมศิลปะ
 4. การเป็นผู้รู้จักความเป็นระเบียบสวยงามและรักความสะอาด
 5. การเป็นผู้รู้จักการใช้เป็นของส่วนตัวและส่วนรวม การมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- การเป็นคนรู้จักประหยัด ใช้อุปกรณ์และวัสดุในขนาดและจำนวนที่จำเป็น ต่อรูปแบบของงาน การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะมีค่าต่อการพัฒนาเด็ก ทำให้เด็กมี ความสุข จิตใจ ร่า เริง รู้สีกว่าตนมีความหมายเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง กล้าพูด กล้าแสดงออก ฝึก การสังเกต สำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว และยังรู้จักผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกนึกคิด หรือความคับ ข้อง ใจของตนโดยผ่านสื่อทางศิลปะออกมา ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสื่อ ความเข้าใจของเด็ก รวมทั้ง ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะที่ผู้เรียนได้มี โอกาส สัมผัสกับวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เด็กได้นับจำนวน ได้รู้ค่าจำนวนของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ผลงาน จำนวนสีที่ใช้ทำกิจกรรม เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นใน การทำ กิจกรรมอีกด้วย

1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การทำความเข้าใจจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มี จุดมุ่งหมายหลายประการ ดังได้มีผู้สนใจศึกษาและสรุปไว้ดังนี้ เลิศ อานนันทนะ (2555: 44-46) ได้ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1.1 เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
- 1.2 เพื่อส่งเสริมความฉับไวในการเรียนรู้
- 1.3 เพื่อฝึกทักษะการสังเกต จำและคิดเพื่อฝึกกระบวนการทางด้านสติปัญญาเช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนรวมทั้งการประเมินในผลงานของตนจนสำเร็จ

2. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย

- 2.1 เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือให้ประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
- 2.2 เพื่อฝึกทักษะในการแสดงออกทางศิลปะผ่านรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ สังคม

- 3.1 ผ่อนคลายความเครียดมีสุขภาพจิตดี ชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม
- 3.2 เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.3 เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในด้านความอดทนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 3.4 เพื่อฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม
- 3.5 เพื่อฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3.6 เพื่อฝึกให้เด็กมีวินัยในตนเองรู้จักทำงานที่มีระเบียบ

1.4 ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

อารี รังสินันท์ (2532:135-161) กล่าวว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการสามารถจัดได้ในทุกวิชาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็นกิจกรรมทาง ภาษาดนตรี ทางศิลปะ เป็นต้น

1. กิจกรรมทางภาษา

กิจกรรมทางภาษาสามารถจัดได้ หลายรูปแบบเพราะรวมทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ไปด้วยกันและภาษายังเป็นสื่อในการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และการกระทำด้วย จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้คือ

1. ฝึกความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ
2. ฝึกการแสดงออกทางความคิด
3. ฝึกความกล้าคิด กล้าพูด
4. ฝึกการบรรยายอย่างสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมความคิดและจินตนาการ

2. กิจกรรมความคิดคำนึง

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดและการแสดงความรู้สึกต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้เพื่อฝึกให้เป็นคนกล้าคิด กล้าเล่นกับจินตนาการของตน และพร้อมกับพยายามสร้างจินตนาการให้เป็นผลสำเร็จจุดมุ่งหมายคือ

1. ส่งเสริมความกล้าคิด กล้าเดา อย่างอิสระ
2. ส่งเสริมความคิดอเนกนัย
3. ส่งเสริมให้บรรยายความรู้สึกและความคิดของตนเอง
4. ส่งเสริมความมีอารมณ์ขัน
5. ส่งเสริมจินตนาการ
6. ฝึกความว่องไวในการสังเกต

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไม่เพียงส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาและการผ่อนคลาย ความคลายเครียดทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความคิด อิสระ คิดจินตนาการ ฝึกรู้จักทำงานด้วยตนเอง และฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งความคิดและการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะนำไปสู่การเรียนรู้ อ่านเขียนอย่างสร้างสรรค์ต่อไป กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ได้แก่ การวาดภาพ การพิมพ์ การฉีกปะ การตัดปะ การปั้น และการประดิษฐ์เศษวัสดุ

2 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

2.1 ลำดับขั้นตอนของการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงพัฒนาการด้านศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ

อายุ	พัฒนาการ
อายุ 3-4 ปี	- วาดภาพขีดเขียนตามแบบ และตามจินตนาการได้ - ฉีกหรือติดกระดาษอิสระเป็นรูปจินตนาการได้ - ปั้นและคลึงเป็นเส้นยาว ก้อนกลมหรือแบน - การพับสี่ - การตัดกระดาษตามเส้น

อายุ 4-5 ปี	- วาดภาพตามจินตนาการ/ขีดเขียนอิสระ มีลักษณะเป็นเส้นต่างๆ มีรูปร่าง มีรายละเอียด มีความหมาย เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ - ฝึกหรือติดกระดาษอิสระเป็นรูปจินตนาการได้ - ปั่นและคลึงเป็นรูปร่างสิ่ง ของที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ - การพับสี - ตัดกระดาษขาดจากกันเป็นเส้นตรงได้
-------------	--

2.2 การประเมินการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กอนุบาล 2

- ความคล่องแคล่วโดยดูที่ระดับความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กควรจะสามารถใช้มือและนิ้วได้อย่างคล่องแคล่ว
- ความอ่อนตัวหมายถึง พัฒนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การพัฒนากล้ามเนื้อโดยการวาดภาพสามารถที่จะเคลื่อนไหวของมือและนิ้วได้เต็มขีดจำกัดไม่ควรแข็งทื่อ
- การรวมกันของการรับรู้ด้านประสาทสัมผัส หมายถึง การประสานกันของการรับรู้ด้านประสาทสัมผัส การใช้ความคิดและกล้ามเนื้อมือ เช่น การวาดรูปตามรอยปะ เป็นต้น

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากจะต้องคำนึงถึงขั้นพัฒนาการ ตามวัย และพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแล้ว จำเป็นจะต้องคำนึงถึงแนวคิดและทฤษฎีการสอน ศิลปะควบคู่กันไปด้วย โดยมีผู้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1954 อ้างถึงใน พัทธี ผลโยธิน และวรนาท รักสกุล ไทย 2557: 16) ได้แบ่งลำดับขั้นของพัฒนาการทางศิลปะเด็กพร้อมกับกำหนดช่วงอายุในแต่ละขั้นไว้ดังนี้

1. ขั้นการขีดเขียน (Scribbling Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ 2-4 ปี โดยช่วงต้น พฤติกรรมของเด็กแสดงออกในลักษณะการขีดเขียนอย่างเปะปะ ไม่สามารถ บังคับทิศทางได้ เมื่อเด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ได้ดี ลักษณะเส้นจะยาวมากขึ้น มีทิศทาง ใกล้เคียง

กัน เส้นซ้ำ ๆ วน ๆ อาจดูยุ่ง ๆ แต่ก็มองเห็นได้ว่าแตกต่างจากช่วงต้น เมื่อเด็กผ่านขั้นขีด เขียนที่ควบคุมได้ เด็กจะมีพฤติกรรมที่ควบคู่กับการขีดเขียนคือ การเล่าเรื่อง การพูดสิ่งที่ทำ บางครั้ง ภาพที่เด็กวาดดูไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถเข้าใจได้ จะเข้าใจก็ต่อเมื่อได้ฟังจากการเล่าของเด็ก ในขณะนี้ เด็กจะมีจินตนาการสูง

2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Pre - Symbolic Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ ประมาณ 4 – 7 ปี เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากขั้นสุดท้ายของการขีดเขียนที่เด็กสามารถควบคุม กล้ามเนื้อได้ดีขึ้น เด็กจะสามารถขีดเขียนเป็นรูปร่างตามความคิดของตน เช่น รูปวงกลมแสดง แทนศีรษะ ความสำเร็จในขั้นนี้สำคัญมาก เพราะจะตอบสนองต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

3. ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุประมาณ 7-9 ปี ในขั้นนี้เด็กจะแสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงความคิด รวบรวมของคนและสิ่งแวดล้อม ผลงานศิลปะของเด็กในขั้นนี้จะแตกต่างกันในรายละเอียด แต่ไม่แตกต่างกันในชนิดของสัญลักษณ์

4. ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง (Inceptive Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วง อายุ 9 – 11 ปี การแสดงออกทางศิลปะในขั้นนี้ เริ่มมีแนวโน้มที่จะไปสู่การมองเห็น สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และเป็นธรรมชาติมากขึ้น เด็กจะพยายามถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ตามที่ตาเห็น ถ่ายทอดความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ตามการรับรู้

5. ขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ (Analytical Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ ในช่วงอายุระหว่าง 11-13 ปี การท างานศิลปะในขั้นนี้เริ่มพัฒนาสู่การเขียนแบบเหมือนจริงมากขึ้น การใช้สี รูปร่าง ช่องไฟ พื้นผิว จะพิถีพิถันมากขึ้นจนเป็นข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลงจาก ขั้นก่อนจนเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น มีการสร้างบรรยากาศมืดสลัว แจ่มใส

6. ขั้นเหมือนจริง (Realism Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 13-15 ปี เด็กวัยนี้รู้จักวิจารณ์ วิเคราะห์ตัวเอง เด็กสามารถดูงานศิลปะออก ดูผลงานศิลปะได้เข้าใจมากขึ้น แสดงออกได้ดี ถ่ายทอดได้ตามความต้องการ

7. ขั้นค้นพบตัวเอง (Recoverable Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 15 ปี เป็นต้นไป ในขั้นนี้เด็กได้รวบรวมเอาปัญหาอุปสรรคและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พบในขั้นที่หกเป็น ฐาน น ำไปสู่การค้นพบตัวเอง นอกจากนี้ สันติ คุณประเสริฐ (2557: 63-64) ยังได้แบ่งลำดับขั้น พัฒนาการในการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งในลักษณะการเรียนรู้ด้านการแสดงออกและด้านการรับรู้เป็น 3 ขั้นดังนี้

1. ขั้นไร้เดียงสา เป็นขั้นที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปะด้วยความกล้า ปราศจาก อิทธิพลของความรู้หรือลักษณะต่าง ๆ ในสังคม สิ่งต่าง ๆ เกิดจากความเข้าใจหรือความต้องการ ภายในของ เด็กโดยมิได้คำนึงถึงความต้องการของคนภายนอก ความกล้านั้นถ่ายทอดออกมาได้ หลายรูปแบบ เช่น ทางคำพูด การสร้างงานศิลปะ

2. ขั้นตามสังคม เมื่อเด็กโตขึ้นอีกระยะหนึ่งจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคม มากมาย เด็กจะสร้างความคิดรวบยอดจากสามัญสำนึก จากลักษณะที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ลักษณะงานศิลปะจะเป็นระเบียบ สะอาดเรียบร้อย

3. ขั้นการกล่อมเกล่า เป็นขั้นที่เปลี่ยนสภาพจากการรับรู้จากสามัญสำนึกมา เป็นการศึกษา ด้วยความคิดจากความรู้และเหตุผล จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของพัฒนาการและการเรียนรู้ทางศิลปะที่ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมี 2 ขั้นซึ่ง ได้แก่ ขั้นแห่งการขีดเขียน หรือขั้นไร้เดียงสา เด็กยังไม่สามารถควบคุมกล้ามเนื้อได้ พอช่วงปลายของขั้น เด็กจะสามารถ ควบคุมกล้ามเนื้อที่ใช้ในการขีดเขียนได้ดีขึ้น จึงพัฒนามาสู่ขั้นก่อนสัญลักษณ์ โดยเด็กสามารถขีด เขียนเป็นรูปร่างตามจินตนาการโดยปราศจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งความสำเร็จในขั้นนี้จะตอบสนองต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ครูจึงควรให้กำลังใจโดยการยอมรับในผลงานของ เด็กเพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในขั้นต่อไป

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผกาการต์ น้อยเนียม.(2556). ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 4-5 ปี หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดินโดยภาพรวม อยู่ในระดับดี มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดินส่งเสริม ให้เด็กอายุ 4-5 ปีมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงขึ้น

รวีพร ผาด่าน.(2557).ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการทดลองอยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นางสาวนฤมล ไกรฤกษ์.(2557).การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่ามีการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านศิลปะโดยมีการถ่ายทอดจินตนาการของตนเองได้ดี สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ว่าตนเองสร้างสรรค์ศิลปะอะไร กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถพัฒนาขอบวนการคิดของตนเองได้ดี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ จุดประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 อายุ 4 – 5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 21 คน

2. ระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเตรียมแผนการจัดประสบการณ์และเครื่องมือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ในแต่ละวันทำการทดลองครั้งละ 45 นาที ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2
2. แบบประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2
3. ผลงานที่ได้จากการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัย

2. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นปฐมวัยปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.2 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็กปฐมวัย

2.3 สร้างแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็กปฐมวัย

2.4 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะ ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับปรุงการใช้คำและขอความปรับปรุง กิจกรรมบางส่วน เพื่อให้เกิดทักษะใน การสร้างสรรค์

2.5 นำแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ อาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 นำแผนการจัดการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กอนุบาล 2 ที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้กับ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 20 คน

2. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2.2 ศึกษาจากเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

2.3 ศึกษาเกณฑ์การตรวจให้คะแนนประเมินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 สร้างแบบประเมินและเกณฑ์การประเมินการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2.6 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปทดลองใช้กับ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 21 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2. เตรียมแผนการจัดกิจกรรมและแบบประเมินให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เปน กลุ่มทดลอง ครั้งที่ 1 วางแผนในการดำเนินการสอน และประเมิน

3. นำแผนการจัดกิจกรรม และแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ครั้งที่ 2

4. จัดทำตารางการดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปการศึกษา 2561 ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนมกราคม 2562 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ดำเนินการทดลองตามตาราง

ตารางที่ 2 ตารางกำหนดการจัดกิจกรรม

ครั้งที่	กิจกรรมที่ 1	กิจกรรมที่ 2	กิจกรรมที่ 3
1	การวาดภาพจากจินตนาการด้วยสีเทียน	งานร้อย	ปั้นดินน้ำมัน
2	การเป่าสี	การพับสี	วาดภาพสีน้ำ
3	การพิมพ์ภาพด้วยของเล่น	การฉีกปะ	งานร้อย
4	การพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ	ปั้นดินน้ำมัน	การระบายสีภาพ
5	การฉีกหรือติดกระดาษอิสระเป็นรูป จินตนาการได้	การสร้างภาพด้วยรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม	งานร้อย
6	การวาดสีน้ำด้วยสำลี	การพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุ	ปั้นดินน้ำมัน
7	การวาดภาพสีเทียน	การพับกระดาษ	งานร้อย
8	การวาดภาพสีระบายสี	การเป่าสี	ปั้นดินน้ำมัน
9	การละเล่นสีด้วยนิ้วมือเป็นรูปต่าง ๆ ได้	การวาดภาพสีเทียน	การพับกระดาษ
10	การชุดสี	งานร้อย	ปั้นดินน้ำมัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้รวมคะแนนการสังเกตการพูดเด็กเป็นรายบุคคลที่แสดงพฤติกรรม และสังเกตได้ในแต่ละวัน
2. รวมคะแนนจากแบบบันทึกการสังเกตการพูดของเด็กแต่ละคนในแต่ละวันให้ครบ 4 สัปดาห์
3. หาค่าคะแนนรวมจากแบบบันทึกสังเกตการพูดของเด็กแต่ละคนใน 4 สัปดาห์
4. แสดงค่าเฉลี่ยในตารางผลค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) สามารถคำนวณได้จากสูตร (<https://sites.google.com>)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

- เมื่อ $\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
- $\sum x$ คือ ผลบวกของข้อมูลทุกค่า
- n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. นำข้อมูลได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละจากสูตร

$$\text{สูตร } P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงค่าร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าร้อยละจะแสดงความหมายของค่าและความสามารถนำค่าที่ได้เปรียบเทียบกับได้

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัยหรือผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า จำนวน 20 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การพัฒนาการวาดภาพ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลจากการทำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ และนำผลหาค่าจากการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 60 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ

เลขที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	รวม (20)
1	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	8
2	0	0	1	1	1	1	1	1	2	2	10
3	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	15
4	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	16
5	0	0	1	1	1	2	1	1	2	2	13
6	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	13
7	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	14
8	0	0	1	1	2	2	1	1	2	2	12
9	0	2	1	1	1	2	1	1	2	2	12
10	0	0	1	1	1	2	1	1	2	2	13

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงผลคะแนนการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ

เลขที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ครั้งที่ 10	รวม (20)
11	0	0	1	1	1	1	1	1	2	2	12
12	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	14
13	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	13
14	0	0	1	1	2	2	1	1	2	2	12
15	0	0	1	1	1	2	1	1	2	2	11
16	0	0	1	1	1	2	1	1	2	2	13
17	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	16
18	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	14
19	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	13
20	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	14
21	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	15
รวม											273

จากตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ พบว่า คะแนนมากที่สุดคือ 16 คะแนน น้อยที่สุด คือ 8 คะแนน และคะแนนรวมของนักเรียนทั้งหมด คือ 273

ตารางที่ 3 ผลค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนน

ลำดับที่	คะแนน)N = 20(	ค่าร้อยละ	เกณฑ์ (60 %)
1	8	40	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	10	50	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	15	75	ผ่านเกณฑ์
4	16	80	ผ่านเกณฑ์
5	13	65	ผ่านเกณฑ์
6	13	65	ผ่านเกณฑ์
7	14	70	ผ่านเกณฑ์
8	12	60	ผ่านเกณฑ์
9	12	60	ผ่านเกณฑ์
10	13	65	ผ่านเกณฑ์
11	12	60	ผ่านเกณฑ์
12	14	70	ผ่านเกณฑ์
13	13	65	ผ่านเกณฑ์
14	12	60	ผ่านเกณฑ์
15	11	55	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	13	65	ผ่านเกณฑ์
17	16	80	ผ่านเกณฑ์
18	14	70	ผ่านเกณฑ์
19	13	65	ผ่านเกณฑ์
20	14	70	ผ่านเกณฑ์
21	15	75	ผ่านเกณฑ์
รวม	273	1,365	
เฉลี่ย	54.6	68.25	

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กชั้นอนุบาล 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กชั้น

อนุบาล 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนน จำนวน 17 คน จากเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 จำนวน 21 คน แสดงว่าภายหลังการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กชั้นเตรียมอนุบาล เด็กมีความสามารถในกิจกรรมพัฒนาจิกรรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการดีขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การพัฒนาการวาดภาพความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 มีพัฒนาการด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้นเป็นลำดับ หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 โดยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สามารถพัฒนา ขบวนการคิดของตนเองได้ดี สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ว่าตนเองสร้างสรรค์ศิลปะอะไร กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยพบว่าพัฒนาการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 เด็กสามารถพัฒนาความสามารถความก้าวหน้าของตนเองได้ดี พัฒนาการใช้กล้ามเนื้อได้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ถ่ายทอดจินตนาการใช้ตามลำดับ ผู้เรียนได้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงามเกิดความเพลินเพลิน มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สามารถพัฒนาทางด้านภาษาและอธิบายผลงานของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ทำให้ผู้เรียนกล้าคิดแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสังเกตควบคู่ไปกับการประเมินทั้ง 4 ด้าน ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ครูผู้สอนจึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองให้มาก โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูคอยสังเกต ขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมและคอยให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนเกิดความสงสัย

1.2 การจัดการเรียนรู้ ควรเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ให้เหมาะสม ปลอดภัย และมีความ น่าสนใจ มีจำนวนที่เพียงพอกับความต้องการ สอดคล้องกับบริบทหรือท้องถิ่นที่แวดล้อมเด็กอยู่มี การปรับเปลี่ยนอยู่เสมอเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

บรรณานุกรม

จรัญ คำภารัตน์ เทคนิคการสอนศิลปะเด็กอนุบาล กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2539

ผกาการต์ น้อยเนียม ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.2556

รวีพร ผาด่าน ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ.2557

นางสาวนฤมล ไกรฤกษ์ การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัย. 2557

สัตยา เอื้ออรุณ ครูกับกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ม.ป.ป.(อัดสำเนา)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นางอภิญญา อุดทน
(คบ.การศึกษาปฐมวัย) ครู คศ.1
รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา
2. นางมาลีนา หมั่นสะเด็น
(คบ.การศึกษาปฐมวัย) ครู คศ.1
รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดยามาอาตินนุร
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา
3. นางสาวสุตาพร อุดทน
(คบ.การศึกษาปฐมวัย) ครู คศ.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวัดกระชายทะเล
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ข

- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- ภาพประกอบการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

แนวคิด

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการช่วยให้เด็กถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของตนเองออกมาเป็นผลงานด้านศิลปะได้อย่างอิสระ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นผลงาน
2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้
3. เพื่อให้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงามเกิดความเพลิดเพลิน
4. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
5. เด็กสามารถบอกชื่อและอธิบายผลงานตนเองได้

ประสบการณ์สำคัญ

การสร้างผลงานศิลปะวิธีหนึ่งที่ทุกคนสามารถทำได้ แต่การสร้างสรรค์ผลงานให้ดี สวยงาม นั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้วัสดุ อุปกรณ์ จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้อย่างสวยงามและมีความแปลกใหม่

วิธีการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมเด็กให้สงบพร้อมที่จะดำเนินกิจกรรม เช่นการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการแสดงท่าทางประกอบเพลง ปรบมือเป็นจังหวะตามเพลงคำคล้องจอง

ขั้นสอน

2. เด็กและครูช่วยเตรียมวัสดุและอุปกรณ์มาแนะนำให้ได้รู้จักและบอกกฎกติกาขั้นตอนวิธีการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และจินตนาการ

3. ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม

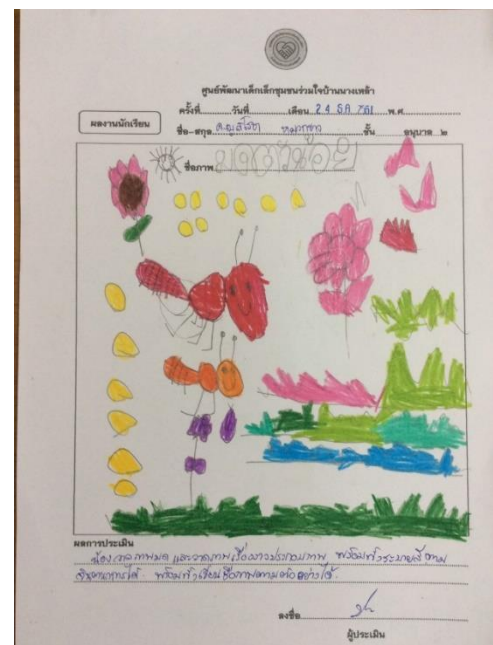
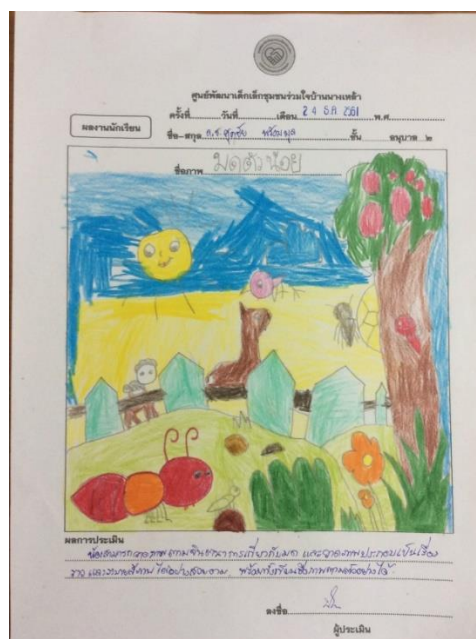
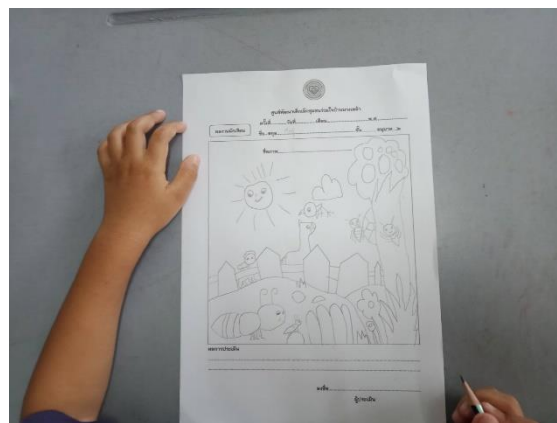
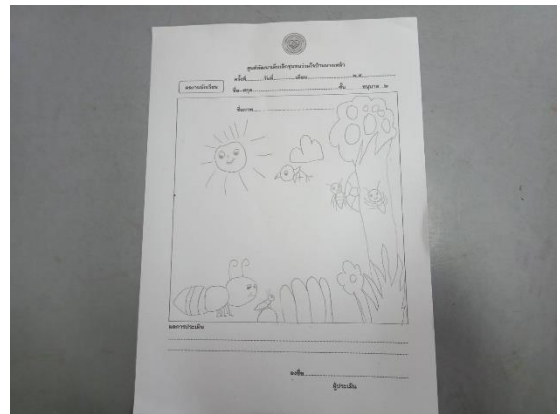
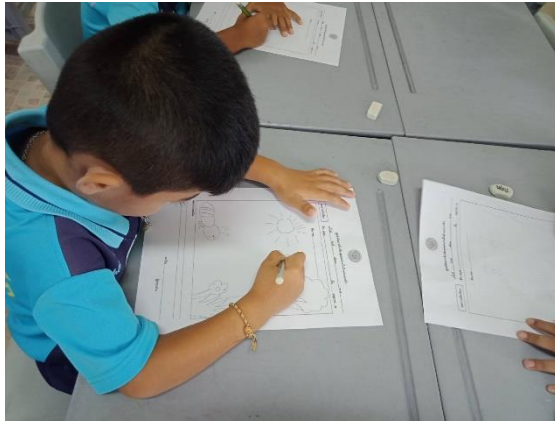
ขั้นสรุป

4. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงผลงานศิลปะที่นักเรียนได้ทำในแต่ละคน

การประเมิน

1. สังเกตการใช้กล้ามเนื้อสัมพันธ์กับตา
2. สังเกตความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
3. สังเกตการเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

ภาพประกอบการทำกิจกรรมวาดภาพระบายสี

ชิ้นงานการระบายสีภาพ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนาหว้า

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน 04 ปี 2562 พ.ศ.....

ชื่อ-สกุล..... น.ร. ศุภชัย น.ร.ชัชวาล..... ชั้น.....อนุบาล 2

ชื่อภาพ.....ผลไม้แสนอร่อย

ผลการประเมิน.....

ผู้ประเมิน.....

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนาหว้า

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน 04 ปี 2562 พ.ศ.....

ชื่อ-สกุล..... น.ร. กชิต์เดช น.ร.อรรถเดช..... ชั้น.....อนุบาล 2

ชื่อภาพ.....ผลไม้แสนอร่อย

ผลการประเมิน.....

ผู้ประเมิน.....

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนาหว้า

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน 04 ปี 2562 พ.ศ.....

ชื่อ-สกุล..... น.ร. สุรินทร์ น.ร.สุวิมล..... ชั้น.....อนุบาล 2

ชื่อภาพ.....ผลไม้แสนอร่อย

ผลการประเมิน.....

ผู้ประเมิน.....

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนาหว้า

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน 04 ปี 2562 พ.ศ.....

ชื่อ-สกุล..... น.ร. กชิต์เดช น.ร.อรรถเดช..... ชั้น.....อนุบาล 2

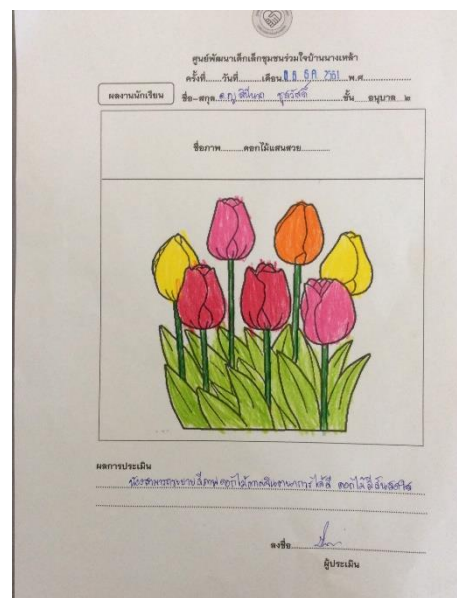
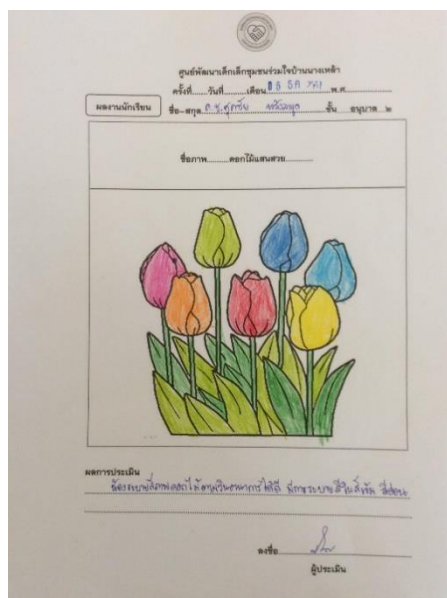
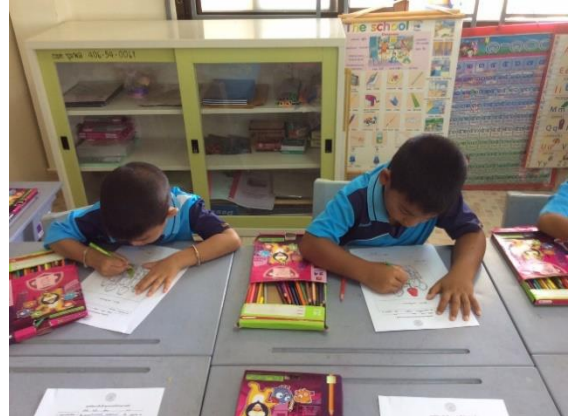
ชื่อภาพ.....ผลไม้แสนอร่อย

ผลการประเมิน.....

ผู้ประเมิน.....

ภาพประกอบการทำกิจกรรมการระบายสีภาพดอกไม้

ภาพประกอบการทำกิจกรรมกิจกรรมสร้างสรรค์

การชุดสี

พิมพ์ภาพเรขาคณิต

ภาพประกอบการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ การพับสี

กิจกรรมสร้างสรรค์ ปั้นดินน้ำมัน

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ

เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 อายุ 4-5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนร่วมใจบ้านนางเหล้า

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....

ครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมที่เด็กปฏิบัติ

ที่	การประเมิน	คะแนน				
		5	4	3	2	1
1	ทำสิ่งแปลกใหม่โดยใช้ความคิดและการใช้วัสดุเครื่องมือ					
2	สนุกกับการทำกิจกรรม					
3	สร้างภาพด้วยความคิดและเป็นตัวของตัวเอง					
4	ใช้ความคิดและจินตนาการที่หลากหลาย					
5	ทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด					
รวม						

เกณฑ์การสังเกต

- 5 คะแนน หมายถึง ดีเยี่ยม
- 4 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ดี
- 2 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

วันที่...../...../.....

ภาคผนวก ง

ผลการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธินิ ,2551:220)

$$IOC = \Sigma R / N$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

วัตถุประสงค์	การประเมิน	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		1 +	0	1 -	
1.เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การพัฒนาการวาดภาพความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การวาดภาพด้วยสื่อผสม 2.เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล	1. ทำสิ่งแปลกใหม่โดยใช้ความคิดและการใช้วัสดุเครื่องมือ				
	2. สนุกกับการทำกิจกรรม				
	3. สร้างภาพด้วยความคิดและเป็นตัวของตัวเอง				
	4. ใช้ความคิดและจินตนาการที่หลากหลาย				
	5. ทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด				

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องแบบประเมินความคิด
สร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ ดังนี้

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	ดัชนีความ สอดคล้อง $IOC = \sum R / N$	ความหมาย
1	+ 1	+ 1	+ 1	1	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	0	0.67	ใช้ได้
3	+ 1	-1	+ 1	0.33	ตัดทิ้ง/ปรับปรุง
4	+ 1	+ 1	+ 1	1	ใช้ได้
5	+ 1	0	-1	0.33	ตัดทิ้ง

ถ้าค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่าแบบประเมินความคิด
สร้างสรรค์ทางด้านศิลปะนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถ้าค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องตัดทิ้งหรือ
ปรับปรุง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางปิยะรัตน์ ศรีสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	15 ตุลาคม 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลชุมชนร่วมใจบ้านางเหล้า สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2560	ปริญญาตรี การศึกษานอกระบบ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช